

7.3 Kunigaikščiai Algirdas ir Kęstutis

Aukso orda – XIII–XVI a. gyvavusi mongolų-totorių valstybė. Tai buvo vienas iš LDK priešų. Pasižymėjo karingumu ir žiaurumu. Dalis aplinkinių valstybių itin bijojo mongolų-totorių puolimų vien dėl pagarsėjusio jų žiaurumo.

Maskvos kunigaikštystė – XIV–XVI a. gyvavusi Rusios (rusų) kunigaikštystė, kuri tapo nuožmia Lietuvos priešė.

1. Perskaitykite tekstą apie kunigaikščius Algirdą ir Kęstutį. Į tuščias vietas įrašykite tinkamus žodžius iš lentelės.

Senasis Gediminas 1341 m. gruodžio mėnesį mirė ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdymą perdavė savo 7 sūnams. Algirdas paveldėjo rytuose esančias teritorijas – Krėvą ir Vitebską (dab. miestai Baltarusijos teritorijoje). Kęstutis gavo Trakų kunigaikštystę ir turėjo ginti Lietuvą nuo ordino puolimų. Gedimino sūnūs Karijotas, Liubartas, Narimantas ir Mantvydas gavo kitas LDK teritorijas ir tapo tų teritorijų kunigaikščiais. Svarbiausią visos kunigaikštystės miestą – sostinę Vilnių – Gediminas paliko savo sūnui Jaunučiui. Labiausiai šiuo tėvo sprendimu buvo nusivylę ir nepatenkinti broliai Algirdas ir Kęstutis, kurie manė, kad vyresnieji broliai, gavę atokesnes teritorijas, buvo nuvertinti, o jauniausiam atiteko sostinė ir visos šalies valdymas. Be to, Jaunutį broliai laikė silpnu Vilniaus kunigaikščiu, iš kurio buvo sunku tikėtis pagalbos kovojant su priešais. 1345 m. Algirdas, susitaręs su Kęstučiu, įvykdė perversmą. Jie užėmė Vilnių ir nušalino _____ nuo valdžios. Sostinės ir visos LDK valdymas perėjo į Algirdo rankas. Vyresnieji broliai _____ ir _____, perėmę visą valstybės valdymą, įrodė esantys tinkami savo tėvo politikos tęsėjai.

Algirdas vadovavo LDK iš Vilniaus ir rūpinosi rytine valstybės dalimi, o Kęstutis valdė Trakų kunigaikštystę ir buvo atsakingas už vakarinės LDK teritorijos gynybą bei saugumą. Valdant broliams, dažnai teko ginti Lietuvą nuo nesiliaujančių kryžiuočių antpuolių, kurie siautėdami sugriovė vieną iš stipriausių Lietuvos tvirtovių – Kauno pilį. Sunku buvo Kęstučiui ginti Lietuvą nuo priešų. Kartą Kęstutis pateko į kryžiuočių nelaisvę, tačiau būdamas gudrus sugebėjo iš ten pasprukti. Kęstučio broliui Algirdui sekėsi geriau. Algirdas daugiausiai dėmesio skyrė LDK plėtrai į rytus. Jis rengė karo žygius. 1363 m. Mėlynųjų Vandeny mūšyje jis su savo kariais sutriuškino totorių valstybę Aukso _____ ir taip sunaikino nuožmį ir grėsmingą Lietuvos priešą. Algirdas užkariavo daug naujų teritorijų rytuose (dab. Ukrainos žemės) ir jas prijungė prie LDK. Jis užėmė Kijevą ir į sostą pasodino savo sūnų Vladimirą. Algirdas sugebėjo atsilaikyti ir prieš kitą stiprėjantį Lietuvos priešą – Maskvos kunigaikštystę. Tris kartus žygiavo ir bandė užkariauti Maskvą. Dalį žemių pavyko užgrobti, tačiau _____ užimti nepavyko.

Algirdo ir Kęstučio valdymo laikotarpiu Lietuvos Didžioji kunigaikštystė sustiprėjo ir smarkiai prasiplėtė. Narsūs Lietuvos valdovai sugebėjo ne tik atremti kryžiuočius, totorius ir Maskvos kunigaikštystės karius, bet ir užkariauti dideles teritorijas rytuose (dab. Ukrainos ir Baltarusijos žemės).

Pagal Tomą Baranauską, Ingą Baranauskiene, Artūrą Slapšį
„Viduramžių Lietuvos viešpačiai“

Maskvos
Jaunutį
Algirdas
Kęstutis
orda

Algirdas

Kęstutis

2. Žodžiu atsakykite į klausimus:

1. Ką po tėvo mirties valdė Algirdas ir Kęstutis?
2. Dėl kokių priežasčių Algirdas ir Kęstutis nušalino brolių Jaunutį nuo sosto?
3. Trumpai papasakokite, kaip sekėsi valdyti bei kariauti Algirdui ir Kęstučiui.
4. Įvardykite Algirdo ir Kęstučio pasiekimus.
5. Kurio brolio pasiekimai, jūsų nuomone, yra svarbesni? Kodėl?
6. Pažvelkite į Algirdo ir Kęstučio atvaizdus, pateiktus viršuje, ir apibūdinkite jų aprangą.

3. Perskaitykite tekstą apie Kauno pilies puolimą ir atsakykite į klausimus.

Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje beveik kiekviename mieste stovėjo didingos medinės, o vėliau ir mūrinės pilies. Vienos jų aršių mūšių metu buvo visiškai sugriautos, o kitos – smarkiai apgriautos ir apgadintos, tačiau išliko iki mūsų dienų. Viena tokia pilis stūkso antrajame pagal dydį Lietuvos mieste – Kaune. Kauno pilis viena seniausių Lietuvos mūrinių pilių, kuri 1361 m. pirmą kartą paminėta rašytiniuose šaltiniuose – kryžiuočių ordino laiške. Rašant šį laišką, buvo siekiama išsiaiškinti pilies sienų storį ir pasirengti jos puolimui.

1362 m. prasidėjo Kauno pilies puolimas. Kryžiuočių (Vokiečių) ordinas sutelkė didžiulę kariuomenę iš visų savo valdų Prūsijoje ir Livonijoje. Dalį pagalbininkų pasikvietė net iš Anglijos ir Italijos. Kunigaikščio Kęstučio sūnus Vaidotas su kariauna ilgiau nei mėnesį atkakliai gynė pilį. Galiausiai kryžiuočiai pilį padegė ir Vaidotą paėmė į nelaisvę. Gelbėti Kauno pilies atvyko ir broliai kunigaikščiai Algirdas su Kęstučiu, tačiau valdovai jau nieko negalėjo padėti. Gausios priešų pajėgos sugriovė ir sudegino stipriąją Kauno pilį.

Pagal Tomą Baranauską, Ingą Baranauskienę, Artūrą Slapšį „Viduramžių Lietuvos viešpačiai“ ir Rimantą Krupicką „Pažinkime Lietuvą“

Kauno pilis 2016 m.

Kauno pilis prieš atstatymą 1984 m.

Kauno piliui skirta 50-ties litų sidabrinė moneta

4. Panagrinėkite žemėlapij ir atlikite užduotis.

LDK Algirdo ir Kęstučio valdymo laikotarpiai

1. Kelintais metais kryžiuočiai užpuolė Kauno pilį?
2. Kaip manote, kodėl priešams pavyko sugriauti Kauno pilį?
3. Ar jums kada nors teko lankytis Kauno pilyje? Kas patiko, kas nepatiko?
4. Kokias dar žinote Lietuvoje esančias pilies?
5. Ar šalyje, kurioje gyvenate, yra pilių?
6. Papasakokite, kokia pilis yra jūsų mėgstamiausia. Kuo ji išsiskiria iš kitų pilių?

1. Įvardykite, kurio amžiaus žemėlapij čia matote. Kas tuo metu valdė Lietuvą?
2. Remdamiesi žemėlapiu, išvardykite LDK kaimynus. Kurie kaimynai buvo laikomi priešais? Kodėl?
3. Žemėlapyje raskite Mėlynųjų Vandenų mūšį. Kuo jis svarbus?